

---

32 Mededelingen

De voorzitter:

Collega's. Aan het einde van deze laatste vergadering van 2022 sta ik graag kort met u stil bij het afgelopen jaar.

Aan het begin ervan kropen we langzaam uit de houdgreep van het coronavirus. En net toen de wereld weer beetje bij beetje openging, viel Rusland Oekraïne binnen. De oorlog op ons continent heeft ook in deze Kamer dit jaar de debatten beheerst. De inval markeerde een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van het Europese deel van de wereld, waar de waarden van vrijheid, veiligheid en democratie, die ruim 75 jaar geleden zo zwaar zijn bevochten, in het hart zijn aangevallen. Op kerstavond is het op de dag af tien maanden geleden dat de oorlog begon. Onze gedachten zijn bij de Oekraïners die nog altijd in onvrijheid leven en onzeker zijn over hoe hun leven er over een uur, een dag, of over een week uit zal zien.

Dit jaar vergaderden wij voor het eerst volledig in dit gebouw. Waar we in 2021 nog deels heen en weer pendelden tussen Lange Voorhout en Binnenhof, pendelden we in 2022 van Lange Voorhout naar Kazernestraat. Inmiddels zijn we — de meesten van ons — gewend aan deze bankjes en deze zaal. Ik hoor wat protesten, maar de meerderheid is dat toch wel? Anders gaan we er nog een ordedebatje over hebben. Maar ik hoor her en der nog wel wat heimwee; laat ik het zo formuleren. Daarom is het fijn dat we overal in het gebouw — ook in deze zaal — souvenirs hebben die ons herinneren aan het Binnenhof.

We eindigen 2022 met 74 Kamerleden. Het 75ste bankje is leeg nu we afscheid hebben genomen van collega Peter Ester. Zijn lege bankje is een tastbare getuigenis van het verdriet. Dat verdriet blijft, ook al wordt in het nieuwe jaar zijn zetel ingenomen door een nieuw Kamerlid.

En als ik dan toch even vooruitblik, dan is het nieuwe jaar niet zomaar een jaar. Volgend jaar vinden op 15 maart de verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschapsbesturen plaats en op 30 mei de verkiezingen van deze Kamer. Een aantal van u heeft al bekendgemaakt niet verkiesbaar te zijn, en van een aantal weten we al dat zij graag opnieuw lid willen worden van deze Kamer. De verkiezingen zullen in 2023 nog voldoende aandacht krijgen, maar voor nu wens ik iedereen alvast een heel goed verkiezingsjaar!

Terug naar 2022. Aan het einde van dit veelbewogen jaar deel ik graag met u het gedicht Vrijheid van schrijver, dichter én oud-senator Jan Terlouw.

Als je vrij bent lijkt het vanzelfsprekend.
Je mist het pas als je het ontbeert,
en wie het je ontnam propageert
dat vrijheid gehoorzaamheid betekent.
Wie ademhaalt vindt dat niet bijzonder.
Bij ademnood ga je het pas waarderen,
het zuurstofapparaat kan het je leren.
Ongehinderd ademen, dat is een wonder.

Wie vrijheid kent en koestert en behoedt,

die ademt waarlijk met gezonde longen.
De vreugde van de wet worde bezongen,
want vrijheid in gebondenheid is goed.
Je bent echt vrij wanneer je ongedwongen
naar eigen keuze doen kunt wat je moet.

Ik dank alle leden, de initiatiefnemers, de minister en onze medewerkers die deze vergadering mogelijk hebben gemaakt, en wens u wel thuis. Ik sluit de vergadering.

(Applaus)